

URŠKA VRANJEK OŠLAK

ČETRTA GLOBALEXOVA DELAVNICA NA TEMO SLOVAROPISJA IN NOVIH BESED (2022)

COBISS: 1.19

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.28.2.14](https://doi.org/10.3986/JZ.28.2.14)*Globalex Workshop on Lexicography and Neology*, Mannheim, 15. julij 2022

V okviru konference EURALEX 2022¹ v Mannheimu je 15. julija 2022 potekala četrta izvedba delavnice *Globalex Workshop on Lexicography and Neology*. Namen serije srečanj je mednarodno soočanje pogledov na metode odkrivanja in vrednotenja neologizmov, njihovo leksikografsko obravnavo in vključevanje v slovarje različnih jezikov. Delavnico podpira mednarodno združenje za leksikografijo Globalex, poteka pa letno v okviru mednarodnih konferenc posameznih leksikografskih združenj. Na letošnji izvedbi delavnice je nastopilo enajst predavateljev iz šestih držav. V sekciji konference EURALEX 2022, posvečeni tej delavnici, se je zvrstilo šest nastopov, vsi v angleščini. Sekcijo sta vodila Ilan Kernerman (K Dictionaries – Lexicala) in Annette Klosa-Kückelhaus (Leibniz-institut za nemški jezik). Za vsako predavanje je bilo namenjenih 30 minut. Prispevki so obravnavali pristope k obravnavi neologizmov v bantujskih jezikih, francoščini, korejščini, slovenščini, danščini in brazilski portugalščini.

Uvodni prispevek z naslovom *Na poti k spremljevalnemu korpusu za bantujski jezik: študija primera odkrivanja novih besed v jeziku lusoga (Towards a monitor corpus for a Bantu language: a case study of neology detection in Lusoga)* sta predstavila Gilles-Maurice de Schryver in Minah Nabirye z Univerze v Gentu. Avtorja sta se spraševala, ali je po dvajsetih letih gradnje korpusa za bantujske jezike čas za pripravo spremljevalnega korpusa, ki bi omogočil zaznavanje sprememb v jeziku. Uporabnost takega pristopa sta prikazala na primeru spremljevalnega korpusa za bantujski jezik lusoga.

Sledilo je predavanje Emmanuela Cartierja z Univerze Sorbona Pariz sever z naslovom *Samodejno diahrono sledenje spremembam pomena: pilotna študija moderne in sodobne francoščine z združevanjem analize odvisnosti in kontekstualne vložitve besed (Diachronic semantic evolution automatic tracking: a pilot study in modern and contemporary French combining dependency analysis and contextual embeddings)*. V prispevku je predstavil različne faze projekta, katerega cilj je izgradnja referenčnega nabora primerov sprememb pomena v sodobni francoščini (od leta 1800 do danes), in sicer iz korpusa publicističnih

¹ Gl. prispevek Borisa Kerna in Mije Michelizza EURALEX 2022.

besedil Francoske narodne knjižnice in korpusa spletnih publicističnih besedil. Referenčni nabor bo namenjen raziskavi vzorca večpomenskih samostalnikov in glagolov.

Choi Jun in Hae-Yun Jung z Narodne univerze v Kyungpooku sta predstavili prispevek z naslovom *O izposojenkah v korejskem besedotvorju novih besed s kratkoročne diahronne perspektive in v leksikografiji (On loans in Korean new word formation from a short-term diachronic perspective and in lexicography)*. Predstavljena raziskava je zajela skoraj 3500 korejskih neologizmov, ki vsebujejo enega ali več prevzetih elementov. Upoštevanje etimoloških in morfoloških meril je pokazalo, da ima pričakovano največji vpliv na nastanek neologizmov v korejščini angleščina, hkrati pa imajo pomembno vlogo tudi posamezne sestavine iz drugih tujih jezikov. Z vidika leksikografije korejskega jezika se je pokazala potreba po širši leksikografski obravnavi neologizmov v korejščini in modernizaciji pripadajoče metodologije.

Po odmoru za kavo so sledila še tri predavanja. Urška Vranjek Ošlak z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je predstavila prispevek z naslovom *Obravnava neologizmov v novem pravopisnem priročniku za slovenščino (Neologisms in the light of the new Slovenian normative guide)*, pripravljen v soavtorstvu s Heleno Dobrovoljc. V prispevku je bila na primeru neologizmov v najširšem smislu predstavljena uporabnost Jezikovne svetovalnice pri pripravi novega pravopisnega slovarja za slovenščino. Predstavljene so bile spremembe koncepta pravopisnega priročnika glede na prejšnje pravopise, zlasti *Slovenski pravopis* iz leta 2001, pa tudi nekateri vidiki njegove realizacije, zlasti tridelna zasnova: pravopisna pravila *Pravopis 8.0* spremljajo pravopisni slovar *ePravopis* ter komentarji in utemeljitve z naslovom *Pravopisne kategorije ePravopisa*.

Ieda Maria Alves z Univerze v São Paulu je v prispevku z naslovom *Od družbe do neologije in leksikografije: razmerja med oblikoslovjem in slovarji (From society to neology and lexicography: relationships between morphology and dictionaries; v soavtorstvu z Brunom Oliveira Maronezejem)* predstavila zanimivo besedotvorno raziskavo brazilske portugalščine. Raziskovalci so preverjali, ali najpomembnejši spletni slovarji za brazilsko portugalščino vključujejo nekatere neologizme, tvorjene s sestavinami *ciber-*, *e-*, *bio-*, *eco-* ter *narco-* (t. i. fraktomorfemi) in najdene v besedilih, objavljenih v letih od 1990 do 2000. Analizirali so tri spletne slovarje ter pravopisni slovar za portugalščino (*Vocabulário Ortográfico da Língua Portuguesa*). Ugotovili so, da vsi slovarji vsebujejo neologizme s temi elementi, vendar pa le nekateri vključujejo tudi ločene vnose za obravnavane vezane morfeme in njihove nove pomene.

Kot zadnja sta s prispevkom *Nedavni neologizmi, ki jih je prinesel COVID-19 – v danskem jeziku in slovarju za danščino (Recent neologisms provoked by COVID-19 – in the Danish language and in The Danish Dictionary)* nastopila Lars Trap-Jensen in Henrik Lorentzen iz Združenja za danski jezik in literaturo. Tudi v danščini so se v času epidemije pojavili številni novi pomeni in izrazi. Pandemija je jezikoslovcem ponudila redko priložnost za spremljanje širjenja in vključevanja besed v jezik – ponazoritev delovanja jezikovnih inovacij

na splošno. Raziskovalci so preverjali mesečne in letne sezname najpogosteje uporabljenih besed in tako dobili vpogled v spreminjanje pogostnosti njihove rabe. Posebno pozornost so namenili neologizmom.

Delavnica je zaradi izvedbe v okviru konference EURALEX 2022 privabila veliko število poslušalcev. Poleg zanimivih vsebin je prinesla tudi spoznavanje kolegov z drugih institucij, ki se (z različnimi pristopi in z raznih vidikov) ukvarjajo s podobnimi tematikami.

Povzetki delavnice so izšli v knjižici povzetkov konference EURALEX 2022 (*Dictionaries and Society, Book of Abstracts of the XX EURALEX International Congress*, julij 2022, Mannheim, Nemčija; ur. Annette Klosa-Kückelhaus – Stefan Engelberg – Christine Möhrs – Petra Storjohann).